

Udgivet 15.04.2023

Økologitiltag kan beskytte grundvandet

Økologisk drift og produktion af økologisk græsprotein kan være en god måde at beskytte grundvandet på, fordi der ikke bruges pesticider, og gødningsforbruget er reduceret.

Af Erik Fog, Sven Hermansen

Det gode rene grundvand, vi har i Danmark, er en værdifuld ressource, som vi skal værne om. Der indføres således restriktioner i anvendelsen af pesticider og gødning i områder med drikkevandsindvinding.

Økologisk drift er en nærliggende måde at imødekomme disse krav, og kan det samtidig kombineres med en større andel af græs i sædskiftet, vil man kunne opnå en stærk beskyttelse af grundvandet.

Der er imidlertid flere forhold, som man skal være opmærksom på, hvis man har et areal i drikkevandsområder med dyrkningsrestriktioner, og man ønsker at opfylde restriktionerne med økologisk drift og øget græsdyrkning.

For allerede etablerede økologer

Det er jo enkelt at opfylde for økologen, der allerede driver de pågældende arealer økologisk. Man skal dog være opmærksom på, at dyrkningskravene, der indføres for at beskytte grundvandet, kan begrænse mulighederne for at modtage de tilskud, man hidtil har modtaget for økologisk drift og for reduceret gødningstilførsel.

Princippet er, at hvis arealet kun må dyrkes pesticidfrit eller uden gødning, så har man ikke ret til at modtage økologitilskud som compensation for driftsformen, fordi det allerede er et krav til det pågældende areal.

De nærmere regler er beskrevet i en [artikel på landbrugsinfo.dk](https://www.landbrugsinfo.dk/public/4/a/4/grundvand_okologisk-drift_og_grundvandsbeskyttelse).

(https://www.landbrugsinfo.dk/public/4/a/4/grundvand_okologisk-drift_og_grundvandsbeskyttelse)

Økologisk græs til proteinkoncentrat

I den situation kunne man overveje at bruge arealerne med drikkevandsrestriktioner til at dyrke kløvergræs til fremstilling af græsprotein for at opnå en enkel drift og en god indtjening på arealet.

Bioraffinering af græs til proteinkoncentrat er kommet frem i de senere år efter en årrække med udvikling af teknologien. Græsproteinkoncentratet har en attraktiv aminosyresammensætning og ses derfor som et godt alternativ til soja og fiskemel.

Man skal dog være opmærksom på, at det kun er relevant at dyrke græs til proteinfremstilling, hvis arealerne ligger i nærheden af et bioraffineringsanlæg, der kan udvinde græsproteinet. De første to anlæg ligger ved Struer og ved Varde; men i løbet af 2023 forventes en række nye placeringer at blive undersøgt i

forbindelse med at Landbrugsstyrelsen giver tilskud til, at der udarbejdes projektmodningsrapporter for sådanne anlæg.

Er man interesseret i at levere til et sådant anlæg, skal man altså undersøge, om der er eller kommer et anlæg i nærheden. Helst inden for en afstand af 15 km fra de relevante arealer. Leveringsvilkår og afregningspris er også vigtige at få afklaret.

Økologisk biomasse til biogas

Økologisk græs og kløvergræs leveret som biomasse til biogasanlæg er måske en mulighed, hvis der i nærheden findes et biogasanlæg, som kan håndtere at levere afgasset gødning til økologiske landmænd. Kvalitetskravene til biomassen er mere fokuseret på kulstof end på protein. Leverancen af økologisk biomasse bliver i dag flere steder organiseret lokalt mellem biogasanlæg og leverandører. Detaljer vedrørende regler, brancheanbefalinger og beregning af kvælstofmængder er beskrevet i [denne vejledning \(/planteavl/planlaeg-goedskning-efter-brancheanbefalinger-for-oekologisk-produktion/\)](/planteavl/planlaeg-goedskning-efter-brancheanbefalinger-for-oekologisk-produktion/).

Afgræsning med husdyr

Ikke alle arealer er egnede til høst af græs til bioraffinering, eller til bioforgasning, hvor der er behov for regulære marker til slæt. Arealer med drikkevandsrestriktioner kan gå på kryds og tværs af markskel, høje og lave arealer osv. Her vil afgræsning med dyr være en bedre løsning. Græsningsarealer, der slet ikke eller kun med lange intervaller omlægges, har en meget lav udvaskning af nitrat til grundvandet.

Hvis afgræsning er en mulighed, og der findes egnede dyr: får, kvier, kødkvæg eller heste vil det være en fordel at samle flere lodsejeres arealer i en udpegning til et fælles græsareal. Økologirådgiveren med stort kendskab til lokalområdet kan være med til at hjælpe en samarbejdsproces i gang.

Omlægning til økologisk drift

Er man endnu ikke i gang med økologisk drift og bliver pålagt drikkevandsrestriktioner, kan det være relevant at undersøge, om omlægning til økologisk drift er en attraktiv mulighed. Her bør man allerførst afklare, hvilke ændringer omlægning til økologi konkret vil få for ejendommen. Det gælder nemlig, at hele bedriften - også husdyrene - skal omlægges, selvom arealerne med restriktioner kun udgør en del af bedriften.

En god start på en sådan afklaring vil være at kontakte en økologikonsulent og få tilbud på et Omlægningstjek, hvor konsekvenserne for bedriften kan blive nærmere belyst. Muligvis er der endda mulighed for at få et gratis omlægningstjek, hvis der gives tilskud til det.

Som en del af afklaringen bør man også kigge på den aktuelle økonomiske støtte, der gives henholdsvis som kompensation for drikkevandsrestriktionerne og for økologisk drift evt. kombineret med reduceret gødningsanvendelse. Se nærmere i [artiklen på landbrugsinfo.dk \(https://www.landbrugsinfo.dk/public/4/a/4/grundvand_okologisk-drift_og_grundvandsbeskyttelse\)](https://www.landbrugsinfo.dk/public/4/a/4/grundvand_okologisk-drift_og_grundvandsbeskyttelse).

En vigtig del af den økonomiske afklaring vil også være en vurdering af bedriftens samlede indtjening under økologisk drift sammenholdt med fortsat konventionel drift, hvor nogle af arealerne ikke kan behandles med pesticider og/eller tildes gødning. Afsætningsmulighederne for gårdens produkter efter en omlægning til økologi skal indgå i en sådan analyse.

Med hensyn til at omlægge de berørte arealer til græs til proteinframstilling gælder de samme overvejelser som for etablerede økologer. Men man skal dertil være opmærksom på, at bioraffineringsanlæggene typisk kræver at græsset er dyrket økologisk for at proteinkoncentratet kan afsættes til det økologiske marked til en høj pris.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

For mere information

Erik Fog

Chefkonsulent

Bioenergi, proteinraffinering

+45 51 80 86 69

eikf@icoel.dk

Sven Hermansen

Chefkonsulent

Næringsstoffer,
planteproduktion, regeludvikling

+45 29 31 46 43

sher@icoel.dk